

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1600 ΕΩΣ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

**Ενότητα 10: Η όπερα του 20ού αιώνα στην Ευρώπη και στην
Αμερική. Σκηνικά δράματα σε ροκ συναυλία.**

Μενέλαος Χριστόπουλος
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της 10^{ης} ενότητας είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την όπερα στην Ευρώπη και στην Αμερική, όπως διαμορφώθηκε τον 20^ό αιώνα.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Leonard Bernstein, *West Side Story* (βίντεο).
2. Η όπερα του 20ού αιώνα στην Ευρώπη (Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Αγγλία, Ουγγαρία, Τσεχοσλοβακία-Τσεχία, Πολωνία, Ρουμανία).
3. Η όπερα του 20ού αιώνα στην Αμερική.
4. Σκηνικά δρώμενα σε ροκ συναυλία.

Περιγραφή του μαθήματος

Στην τελευταία ενότητα του μαθήματος εξετάζεται η πορεία της όπερας στην Ευρώπη και στην Αμερική, όπως διαμορφώθηκε τον 20^ό αιώνα. Η διαδρομή θα ξεκινήσει από τη Γερμανία και θα καταλήξει στη Ρουμανία, με ενδιάμεσους σταθμούς την Αυστρία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Αγγλία, την Ουγγαρία, την Τσεχοσλοβακία-Τσεχία και την Πολωνία. Θα ακολουθήσει η ιστορική διαδρομή της όπερας στην Αμερική του 20^{ού} αιώνα με αναφορές σε αντιπροσωπευτικούς συνθέτες. Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με την παρακολούθηση και το σχολιασμό σκηνικών δρωμένων σε ροκ συναυλία.

Η όπερα στην Ευρώπη, 20^{ος} αιώνα

- Κατά τον 20ό αιώνα οι συνθέτες εγκαταλείπουν το ρομαντισμό, στρέφονται σε επίκαιρα θέματα και πειραματίζονται σε νέες αρμονικές, τονικές και ατονικές επιλογές
- Χαρακτηριστικό ρεύμα στην τεχνοτροπία της εποχής είναι ο **βερισμός** (verismo), δηλαδή η απεικόνιση ρεαλιστικών υποθέσεων και χαρακτήρων.

Η όπερα στη Γερμανία, 20^{ός} αιώνας

- **Richard Strauss** (1864-1949): *Σαλώμη* (1905), *Ηλέκτρα* (1909), *Η Αριάδνη στη Νάξο* (1912), *Η γυναίκα χωρίς σκιά* (1919).
- **Paul Hindemith** (1895-1963): *Ματίας ο ζωγράφος* (1939), *Η αρμονία του κόσμου* (1957).
- **Hans Werner Henze** (1926-): *Solitude Boulevard* (1952), *Elegy for Young Lovers* (1961).

Η όπερα στην Αυστρία, 20^{ός} αιώνας

Alban Berg (1885-1935).

Χαρακτηριστικά έργα:

- *Wozzeck* (1925),
- *Lulu* (1937).

Η όπερα στην Ιταλία, 20^{ός} αιώνας

- **Ferruccio Busoni** (1866-1924): *Arlecchino* (1917), *Doktor Faust* (1925).
- **Luigi Dallapiccola** (1904-1975): *Il prigioniero* (1950), *Ulisse* (1968).
- **Luciano Berio** (1925-): *Passaggio* (1963), *La Vera Storia* (1982).

Η όπερα στη Γαλλία, 20^{ός} αιώνας

- **Claude Debussy** (1862-1918): *Πελλέας και Μελισσάνθη* (1902).
- **Paul Dukas** (1865-1935): *Η Αριάδνη και ο Κυανοπώγων* (1907).
- **Arthur Honegger** (1892-1955): *Η Ιωάννα ντ' Αρκ στην πυρά* (1936).
- **Darius Millhaud** (1892-1974): *Μαξιμιλιανός* (1932), *Μήδεια* (1939), *Δαυίδ* (1954).
- **Francis Poulenc** (1899-1963): *Τα στήθη του Τειρεσία* (1944), *Διάλογοι Καρμελιτών* (1957).
- **Olivier Messiaen** (1908-1992): *Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης* (1983).

Richard Strauss (1864-1949)

Χαρακτηριστικά έργα:

- *Σαλώμη* (1905),
- *Ηλέκτρα* (1909),
- *Η Αριάδνη στη Νάξο* (1912),
- *Η γυναίκα χωρίς σκιά* (1919).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Der_junge_Richard_Strauss.JPG

Luciano Berio (1925-)

Χαρακτηριστικά έργα:

- *Passaggio* (1963),
- *La Vera Storia* (1982).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Luciano_Berio.jpg

Claude Debussy (1862-1918)

Χαρακτηριστικό έργο:

- *Πελλέας και Μελισσάνθη*
(1902).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Claude_Debussy_ca_1908,_foto_av_F%C3%A9lix_Nadar.jpg

Ο Debussy στο πιάνο με άλλους μουσικούς (1893)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Debussy_1893.jpg

Olivier Messiaen (1908-1992)

Χαρακτηριστικό έργο:

- *Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης* (1983).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Olivier_Messiaen_1930.jpg

Η όπερα στην Ισπανία και στην Αγγλία, 20^{ός} αιώνας

1. Σημαντικότεροι συνθέτες στην Ισπανία:

- **Enrique Granados** (1867-1916),
- **Manuel de Falla** (1876-1946).

2. Σημαντικότεροι συνθέτες στην Αγγλία:

- **Ralph Vaughan Williams** (1872-1958),
- **Benjamin Britten** (1913-1976).

Η όπερα στη Ρωσία, 20^{ός} αιώνας

Σημαντικότεροι συνθέτες:

- **Dimitri Shostakovitch** (1906-1975).
- **Sergey Prokofiev** (1891-1953): *Η αγάπη και τα τρία πορτοκάλια, Φλεγόμενος άγγελος, Πόλεμος και Ειρήνη.*
- **Igor Stravinsky** (1882-1971): *Το αηδόνι, Οιδίποδας.*

Η όπερα στην Ουγγαρία και στην Τσεχία-Τσεχοσλοβακία, 20^{ός} αιώνας

1. Σημαντικότεροι συνθέτες στην Ουγγαρία:

- **Bela Bartok** (1881-1945): *Κυανοπώγων*,
- **Zoltan Kodaly**.

2. Σημαντικότερος συνθέτης στην Τσεχία-Τσεχοσλοβακία:

- **Boluslav Martinu** (1880-1959).

Η όπερα στην Πολωνία και στη Ρουμανία, 20^{ός} αιώνας

1. Σημαντικότεροι συνθέτες στην Πολωνία:

- **Karol Szymanowsky (1882-1937),**
- **Krzysztof Penderecki (1933-).**

2. Σημαντικότερος συνθέτης στη Ρουμανία:

- **Georges Enescu (1881-1955).**

Η όπερα στις ΗΠΑ, 20^{ός} αιώνας

Σημαντικότεροι συνθέτες:

- **George Gershwin** (1898-1937): *Porgy and Bess*.
- **Gian Carlo Menotti** (1911-): *Το τηλέφωνο, Ο πρόξενος*.
- **Samuel Barber** (1910-): *Βανέσσα, Αντώνιος και Κλεοπάτρα*.
- **Philip Glass** (1937-): *Ο Αϊνστάιν στην παραλία*,
- **John Adams** (1947-): *Ο Νίξον στην Κίνα*.

Benjamin Britten (1913-1976)

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Benjamin Britten, London Records 1968 publicity photo for Wikipedia.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Benjamin_Britten,_London_Records_1968_publicity_photo_for_Wikipedia.jpg)

Dimitri Shostakovitch (1906-1975)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dmitri_Shostakovich_credit_Deutsche_Fotothek_adjusted.jpg

Sergey Prokofiev (1891-1953)

Χαρακτηριστικά έργα:

- *Η αγάπη και τα τρία πορτοκάλια,*
- *Φλεγόμενος άγγελος,*
- *Πόλεμος και Ειρήνη.*

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sergei_Prokofiev_02.jpg

Igor Stravinsky (1882-1971)

Χαρακτηριστικά έργα:

- *Το αηδόνι,*
- *Οιδίποδας.*

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Igor_Stravinsky_LOC_32392u.jpg

Bela Bartok (1881-1945)

Χαρακτηριστικό έργο:

- *Κυανοπώγων.*

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bartok_tablo.jpg

George Gershwin (1898-1937)

Χαρακτηριστικό έργο:

- *Porgy and Bess*.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:George_Gershwin-signed.jpg

Philip Glass (1937-)

Χαρακτηριστικά έργα:

- *Ο Αϊνστάιν στην παραλία,*
- *Akhnaten.*

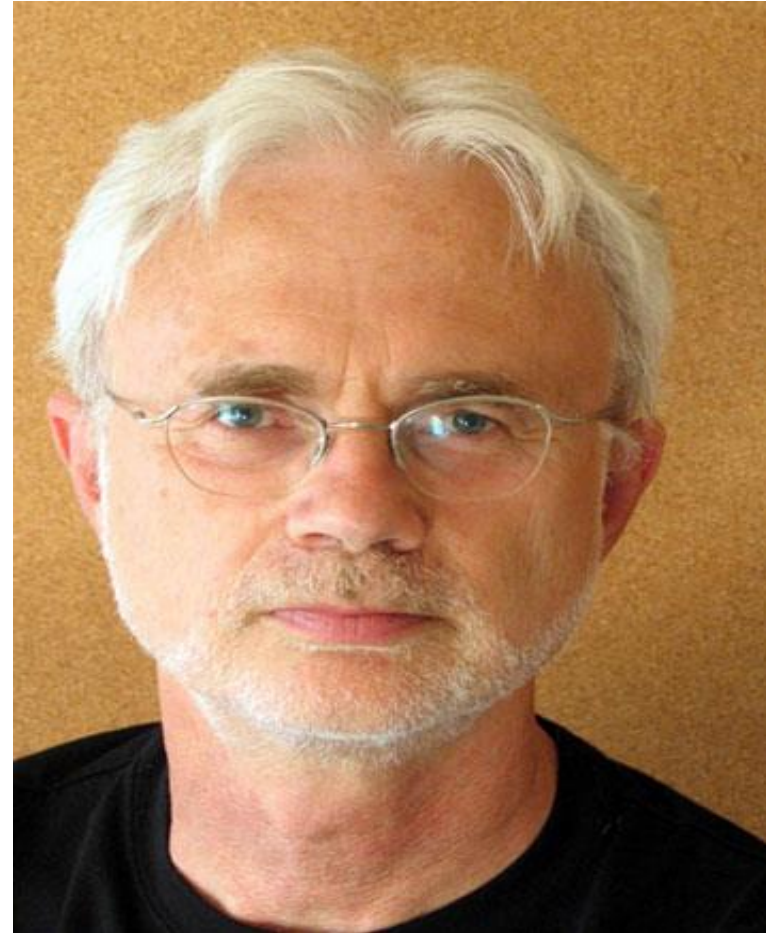

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Philip_Glass_003.jpg

John Adams (1947-)

Χαρακτηριστικό έργο:

- *Ο Νίξον στην Κίνα.*

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:JA-portrait-1-LW.jpg>

ΤΕΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Μενέλαος Χριστόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Είδη και Μορφές του Μουσικού Θεάτρου από το 1600 έως τον 20^ο αιώνα. Ενότητα 10: Η όπερα του 20ού αιώνα στην Ευρώπη και στην Αμερική. Σκηνικά δρώμενα σε ροκ συναυλία».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/THE713/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει) μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

